د کابل ښار معماري

بي بي مهرو

لیکوال: ډاکټر معمار حشمت الله اتمر

پېښلیک: تله ۱۴۰۴ لېږدی

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

لیکي پوهه:

سرلیک: د کابل ښار معماري- بي بي مهرو
لیکوال: ډاکټر مهندس حشمت الله ,, اتمر ،،
اېډېټور:
د پخښتی ډیزان: ډاکټر مهندس حشمت الله ,, اتمر ،،
خپرندوی:
چاپشمېر: ۵۰
چاپ نېټه: میاشت - تله / کال ۱۴۰۴
واټس اپ: +۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸
برېښنالیک: atmar_hashmatullah@yahoo.com

د چاپ حقوق له لیکوال او خپرندوی سره خوندي دي، بې اخځ ښوونې ترې د کتې اخیستنې اجازه نه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړليک

سرليک **چوپړی**

پخښتی.. ۱
د بي بي مهرو سپين ږيرو سره د غونډې انځور.............................. ۲
بسم الله الرحمن الرحيم ۳
ليکي پوهه:.. ٤
لړليک ٥
تراڼ (پيل، شروع، بريد).. ۷
د يادښتونو له پاره:... ۹
لنډيزه:... ۱۰
د بي بي مهرو کلي لنده پيژندنه: ۱۱
بی بی مهرو د سيمې ګذرونه (منطقې):...................................... ۱٥
د بي بي مهرو سيمې خير خواه (مهربانه) خلک: ۱۷
د بي بي مهرو (لوی) جامع جوماتونه: ۱۹
د بي بي مهرو کوشني جوماتونه: ۲۱
د بي بي مهرو ښوونځي: ۲۱
د بي بي مهرو ديني مدرسې:.. ۲۱
د بي بي مهرو زيارتونه:.. ۲۳
د بي بي مهرو جنازه ځای: ۲۷
د بي بي مهرو حمام: ۲۷
د بي بي مهرو کاروانسرای: ۳۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

....
د بي بي مهرو کافي ګانې (رستورانتونه):.. ۳۲
د بي بي مهرو بازارونه:.. ۳۳
د بي بي مهرو د اوبو ژرنده:.. ۳٤
د بي بي مهرو هديره:... ۳٤
د بي بي مهرو تفريحي پارک:.. ۳٤
د بي بي مهرو په نوم د دې سيمي او غونډۍ د نومولو لاملونه: ۳٥
لومړی روايت: ۳۷
دوهم روايت: ٤۰
د بي بي مهرو په اړه ولسي (فلکلور) کيسه:................................. ٤۱
د ځيرنې مرحلې انځورونه (انځورونه خبرې کوي) ٦۲
بي بي مهرو معماري (آرکيتيکچر):.. ۷٦
پايله: ۱٤۰
وړانديزه طرحه د بي بي مهرو مقبرې د پاره: ۱٤۱
د چاپ شويو کتابونو لېست.. ۱٤۱
د کار لاندې کتابونو لېست ۱٤٦
د امکان او وخت په صورت کې.. ۱٤۷
د پخښتنې ځټ ۱٤۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

تراڼ (پیل، شروع، برید)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ إِجْلَالًا لِقُدْرَتِهِ، وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خُضُوعاً لِعِزَّتِهِ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍوَآلِهِ .

بې پايه ستاينه او بې حده مننه، د هغه سپېڅلي ذات نه چې د وجود مانۍ او کاينات يې د انساني وجود د تکامل او د انسان له پاره د خپل سپېڅلي ذات او عبادت د حقيقت له پېژندلو پرته جوړ کړل.
هغه د ذات پوهه، عالي، لوړ او ښکلي نومونه دي، او کائناتو د پيداينښت يوه حتمي لامل دی.
عظمت، د ټولې نړۍ موجوديت، د ناڅاپه څخه راوتل، حق د رسيدو جوهر په يوه والي کې د اعتراف، تباهۍ او بې وسۍ يوه له لوړو وسيلو څخه دی.

ګرانو لوستونکو!

دا ځل مې و غوښتل د کابل ښار يوې ښندې د معمارۍ په هکله چې تر ۳۰۰ کلونو ډېر تاريخ لري او د بي بي مهرو په نوم يادېږي، د خپلو کتابونو مينوالو او لوستونکو سره ګډ (شريکه) کړم.
زما د کتابونو مينه وال يوازې معماران او انجينران نه دي، او نه بايد اوسي، نوځکه غواړم ورځ په ورځ د خپلو ليکونو کې توپير راوړم چې د هرې ځانګې مينه وال په کې ډېر شي، دا کار به ما دېته اړ کړې چې ليکنې مې توپير و لري او هم به مې مينه وال ډېر شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

پاکه ربه!

زموږ له پاره خپله لاره بې ستونزې کړه، تر څو موږ له تا پرته بل څوک و نه وينو او نه يې پېژنو.

زموږ سره مرسته و کړه تر څو مو په وجود کې د غرور نخښنه پاتې نه شي او د اسلام د دين له سپيڅلو بنده ګانو څخه مو و بولې.

مننه:

د يادوني وړ بولم چې د دې کتاب په ليکنه کې زما سره د سيمې مشرانو او خاصتاً محترم سيد اسحق مودودي، د بي بي مهرو د ځوانانو شورا ريس د معلوماتو راټولولو او انځورونو اخيستلو د اجازې په برخه کې مرسته کړې ده، د خدای (ج) نه هغوی ته د ښې روغتيا او اوږد عمر غوښتنه کوم.

- د نظر ټولو خاوندانو او هغه څوک چې دا کتاب لولي په ډېر درنښت هيله کېږي چې، خپلې غوښتنې او وړانديزونه د دې کتاب د بيا کتنې له پاره، زما سره شريکه کړئ.

Whatsapp: ۰۰۹۳۷۹۹۳۷٦۹۹۸

په در نښت

ډاکټر معمار حشمت الله اتمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د یادښتونو له پاره:

۱- ....

۲- ....

۳- ....

۴- ....

۵- ....

۶- ....

۷- ....

۸- ....

۹- ....

۱۰- ....

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

لنډیزه:

افغانستان د اسیا د وچې په زړه کې پروت دی، یوه غرنی او بډایه هېواد دی چې د منځنی اسیا او منځني ختیځ د هېوادونو ترمنځ شتون لري.

د افغانستان په وچه کې راګیر هیواد له پاره، چې لوړ او جګ غرونه، پراخې ښکلي غونډۍ، شنې درې او ډېر بیلا بیل جګوالی، ټیټوالی (ریلف)، لکه لوړې او ټیټې ځمکې لري، چې د دې ځمکې د پېژندلو او له نورو آسیايي هیوادونو څخه د توپیر له پاره اساسي حقیقت دی .

همدا راز دا هېواد د کرنې له پاره ښه خاوره لري او مالداری ته هم چمتو دی.

کابل ښار د بحر له سطحې څخه۱۸۰۰ متره لوړ دی، په انځور کې لیدل شوی غر د پغمان غر دی چې ۴۷۰۰ متره لوړوالی لري.

کابل ولایت په شمال لوېدیځ کې له پروان، په شمال ختیځ کې له کاپیسا، په ختیځ کې له لغمان، په سوېل ختیځ کې له ننګرهار، په سوېل کې له لوګر او په سوېل لوېدیځ کې له میدان وردګو ولایت سره ګډه پوله لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو کلي لنډه پېژندنه:

د (بي بي مهرو) سیمه د کابل ښار په مرکز، د وزیر محمد اکبر خان او د خواجه رواش هوايي ډګر ته څېرمه شتون (موقعیت) لري.

د بي بي مهرو د سیمې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

د بي بي مهرو له سیمې څخه اوایي (فضایي) انځور

د بي بي مهرو له سیمې څخه اوایي (فضایي) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د پورتنۍ نقشې په پام کې نیولو سره، بي بي مهرو سیمه، له شمال څخه د خواجه رواش هوایي ډګر، د لویدیځ نه موسی کلا او وزیر آباد، له سویل څخه د وزیر محمد اکبر خان سیمې، غونډۍ، او څلور سویز سردار محمد داود خان روغتون او له ختیځ څخه دریم او څلورم مکرویانونو پورې غزېدلې ده.

دا سیمه د بي بي مهرو په نوم مشهوره ده، د بي بي مهرو غونډۍ اوس هم د سیمې او کابلیانو یوه ځانګړې تفریحي ځای دی، چې الته (هلته) د لیدو، کتو، آیس کریم خوړو او کاغذي پتنګ الوزولو(جګولو) په څېر فعالیتونو څخه خوند اخیستلی شئ.

د کابل ښار د بي بي مهرو غونډۍ پر سر د کاغذي پتنګ لوبې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د کابل ښار د بي بي مهرو غونډۍ پر سر د کاغذي پتنګ لوبي انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بی بی مهرو د سيمې ګذرونه (منطقې):

چارنله، نو آباد، پوستين دوزان، قصابان، ميدانی، بلوچان، جمهوريت، حاجی قاسم، ميرصاحب، قلعه خواجه، نوآباد قلعه خواجه ، قلعه خياط، قلعه وکيل، قلعه چمن، قلعه خاطر، نوآباد قلعه خاطر ، ناصری، جوی آسيا، او بلاک های هوايی په دې سيمې پورې اړه لري.

د بي بي مهرو سيمه ۱۲ ملکونه (ملکان، مشران) لري، چې د شورا مشر يې حاجي صاحب عبدالحميد خان چې په خان جرمن مشهور دی، د شورا مشري کوي.

بي بي مهرو شاوخوا ۳۰۰۰ (درې زره کورونه) او ۲٤ زره وګړي لري، چې ۷۰ سلنه اوسېدونکي يې د سيمې اصلي اوسېدونکي او ۳۰ سلنه اوسېدونکي يې کرايه ورکوونکي کسان (خلک) دي.

د بي بي مهرو اوسني اوسېدونکي د بيلا بيلو ټبرونو څخه دي لکه:

تاجک، پښتانه او بلوڅ.

د دې کلي د تاريخ هغه سپين ږيري چې ډېرو يې د افغان - انګريزانو په درېيمه جګړه کې برخه اخيستې او په مېړانه يې جګړه کړې، نومونه يې په لاندې ډول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید افضل د سید اصغر زوی، سید اکرم او سید داود آغا (گذر قلعه خواجه) حاجی پادوان مشهور په حاجی پادو، منصور خان، حاجی غلام صدیق او حاجی بازمحمد.

کلانتر شاه گل (د قلعه چمن گذر نه) پخوانی وکیل

علاقه دار میرزا محمد خان (د حاجی قاسم گذر نه)

وکیل محمد آصف خان بلوچ (د قلعه چمن گذر نه)

حاجی ولی محمد خان (د قلعه وکیل گذر نه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو سيمې خير خواه (مهربانه) خلک:

محبوب خان بلوچ چې مهم خدمتونه يې د بلوچ د گذر جامع جومات ته کړي دي .

چې د ډاکټر صاحب ياسين ضياء او پښتون يار په مالي مرسته او همکارۍ جوړ شوی دی.

همدا راز باغبان باشی درمحمد، صبدر چجو، ملک خوشدل، ملک کريم په دې شعار سره چې (سړی بايد خالي لاس کور ته ولاړ نه شي)، ښاغلی علي محمد خان، جان محمد خان، خليفه جلال د دې سيمې د مشهورو معمارانو له جملې څخه وو.

هغه وخت چې د نوي ښار او وزير محمد اکبر خان د سيمې ودانی جوړونې کې يې پراخه برخه اخيستې وه، د بلوچانو دگذر څخه ول.

کاکا محسن، عبدالخالق، محمد انور، محمد صفدر، حاجی يحيی، کفتان صالح (د جمهوريت گذر نه)

حاجی محمد عمر خان کلانتر، سلام الدين، هاشم قصاب، نادرختگر(گلکار)، حاجی گلبدين، سخيداد دکاندار، (د پوستين دوزانو گذر نه) حاجی محمد خان، حاجی تاج محمد، حاجی نور محمد، مدير اکبر قصاب، صوفی محمد سليمان، ملا سکندر، ملا ضيالحق، محمد علم خان، محمد اعظم خان، خدا بخش، احوالدار محمد بخش، رمضان قفل ساز، حاجی فضل احمد، محمد هاشم خباز، محمد هاشم نجار، احمد گلکار، عبدالغفار گلکار، لالا گل رنگمال، سيد محمد عارف رنگمال، حاجی منصور مشهور په منصور سماوارچی، حاجی تاج محمد او حاجی نورمحمد چرم کاران ، حاجی

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

محمد محسن ګاډیوان، محمد قاسم ګاډیوان، کاکا بسم الله ګاډیوان (د حاجی قاسم ګذر نه)

حاجی ذبیح مومندره یی او هوایي کپتان معراج د قلعه خواجه څخه یاد کړو.

همدارنګه د بي بي مهرو خلک دیني، سوله خوښونکي، ازادي غوښتونکي، میلمه پاله، د علم او فرهنګ خلک دي.

د بي بي مهرو مشهورو کسانو لکه:

پهلوان عزیز مشهور په شخ ، شیرین افغان د حاجی قاسم ګذر نه، یارجان بلوچ، حاجی صبور د میرانو ګذر نه، احمد جان د ظاهر شاه د دربار بزرګر، قاسم خان ـ د ظاهر شاه یاور، عبدالرحیم زرګر او محمد امین زرګر د حاجی قاسم د ګذر نه، حاجی عبدالحمید او اکبر د ظاهر شاه تحویلدار د قلعه خاطر ګذر نه یادوی شو.

په بي بي مهرو کې هم لکه د کابل د نورو سیمو په څېر کاکه ګان وو، چې د محسن نوم یادولای شو، کوم چې د محسن ګنګس په نوم مشهور و.

هغه به له ظالم څخه د مظلوم د حق اخیستلو هڅه کوله او د غریبې طبقې ملاتړی به یې کوه.

همدارنګه د سیمې خلکو شوروي د پخواني ایتلاف د اشغالګرو ځواکونو پر وړاندې په جهاد کې برخه واخیسته، چې د همدې دورې د مجاهدینو له جملې څخه استاد حمدالله چې په استاد اکبر مشهور و، قومندانان عبدالله، عظیم الله، عزیز مشهور په شفیع، سید میر، احمد شاه، لطیف، مدیر عبدالصمد، مدیر هاتف، نصرت مدیر او د اجمیر قومندان نومونه اخستلی شو.

په بي بي مهرو کې تر ۲۰ ډېر کوچني او لوی جوماتونه شتون لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو (لوی) جامع جوماتونه:

اوس اباد (نو آباد) سيد نيک محمد خان، خالد ابن وليد، ميداني، بلوچان، جمهوريت، حاجي قاسم، (مير باز خان، د مير بابا خان زوی او د حاجي قاسم لمسی/ محمد يعقوب د حاجي قاسم لمسی دی، چې د ۱۱۵ کلنۍ په عمر وفات شوی دی.

کله چې مير باز خان جومات جوړ کړ، له دې وړاندې په دې او لرې واټن کې جومات نه و، د دې کلي خلکو په هغه ځای کې لمونځ کاوه، چې تر دوو غونډيو لاندې سوری و، چې په اوس مهال کې د هغه ځای د پاسه د جنازې ځای دی.

د مير صاحب قلعه خواجه جومات، قلعه وکيل جومات، قلعه چمن جومات، هوايي بلاکونو جومات (دوې ودانۍ) او د قلعه خاطر جومات (دوې ودانۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بي بي مهرو د قلعه خواجه جامع جومات نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو کوشني جوماتونه:

نوآباد، اتفاق، پنجشيريان، محمود طرزی او د قلعه خاطر نو آباد جومات.

د بي بي مهرو ښوونځي:

په بي بي مهرو کې درې ښوونځي شتون لری چې په لاندې ډول ترې يادونه کولای شو.

١. بی بی مهرو د الکانو(ذکورو) ليسه
٢. د بی بی مهرو د نجونو متوسطه
٣. د بی بی مهرو د نجونو ليسه

د بي بي مهرو ديني مدرسې:

د بي بي مهرو په مير صاحب گذر کې د نارينه وو له پاره د رسمي ديني مدرسې دوې ځانگې او په بېلابېلو سيمو کې د نجونو له پاره د غير رسمي ديني مدرسې درې ځانگې شتون لري، چې د حاجي سيف الدين سيفي د کورنۍ له خوا پرانستل شوې او د ښځينه زده کوونکو په کې ديني زده کړې کوي.

اغلې مژگان سيفي يې مشره او په نارينه ځانگه کې فخرالدين سيفي د مرستيال په توگه کار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

دغه مدرسې په لنډه موده کې وکولای شول چې د بي بي مهرو د بېلابېلو سیمو لکه:

د قلعه خواجه، قلعه خاطر، ده خدایداد، دو سرکې ښځه تکړه زده کوونکې جذب کړي، دیني زده کړو او د قرآن کریم په تدریس کې یې ګډ (شامل) کړي.

د اسلامي حجاب رعایت، وروروليي، وطن پالنې، د قرآنکریم ښوونه، تلاوت په برخو کې، خلک تشویق او ښوونه ورکوي.

دغې مدرسې په ۱۳۹۶ کال کې ستاینلیک او په ۱۳۹۷ کال کې د انجمن له رئیس شیخ عابد ځخه رسمي سند ترلاسه کړ.

په ۲۰۱۸ کال کې د دغې مدرسې زده کوونکو د افغانستان د تېر ولسمشر محمد اشرف غني په رسمي بلنه کې ګډون وکړ او له هغه سره یې وکتل.

د دې ترڅنګ دغې مدرسې زده کوونکو په ۲۰۱۷ کال کې د سیرت النبی په سیالیو کې لومړی مقام خپل کړ.

په دې برخه کې د آغلې مژګان سیفي او د هغې د مرستیال ښاغلي فخرالدین سیفي هڅې، د ستایلو وړ دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو زيارتونه:

بي بي مهرو د مشهورو زيارتونو نه کولای شو د لاندې زيارتونو نومونو، يادونه وکړو.

شاه امان الدين غازی، سيد جلال اغا مشهور په بخارايي، د پير کمر بسته زيارت او خواجه يادگار ولی نومونه واخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

بي بي مهر د خواجه يادګار ولي زيارت نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بي بي مهرو د خواجه يادگار ولي زيارت نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

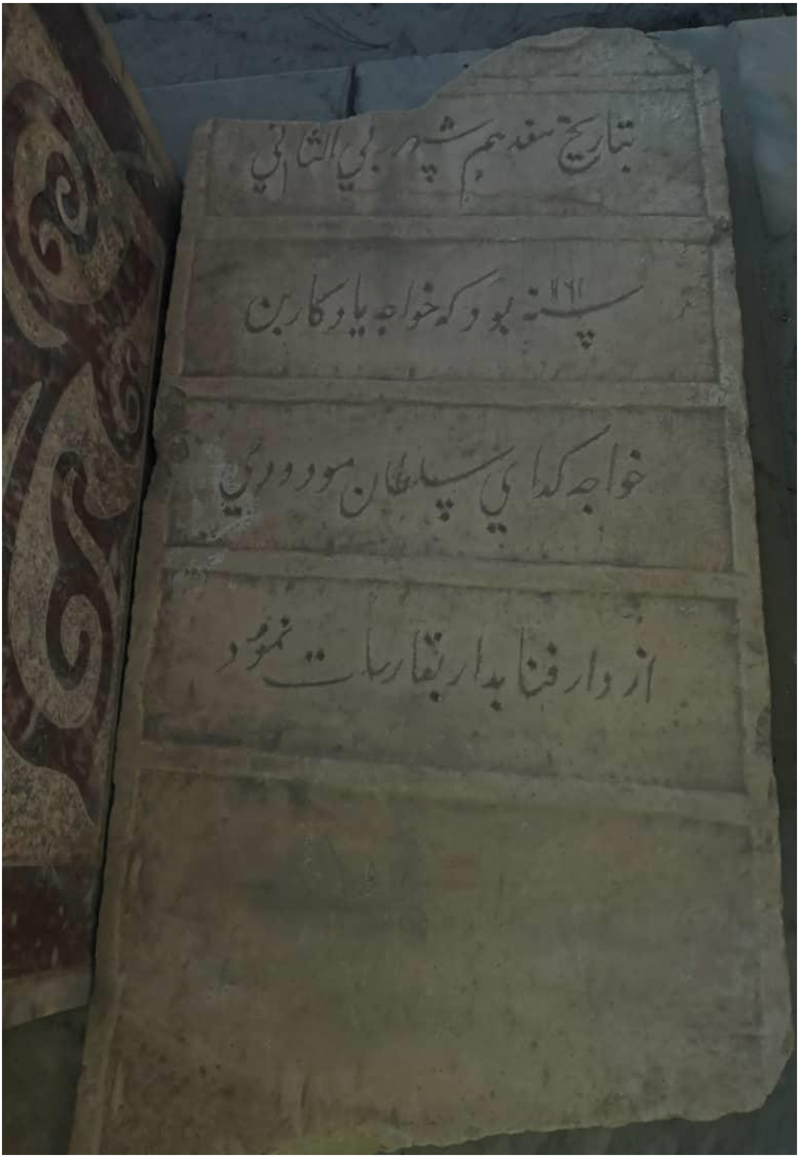

خواجه یادگارولي د لیکل شوې تیږې نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو جنازه ځای:

په بي بي مهرو کې د جنازې لمونځ اداء کولو له پاره يوه ځانګړې سيمه شتون لری، چې د جنازې ځای بلل کيږي.

ويل کيږي چې الته (هلته) پخوا دوې تونلونه يا لوی تونلونه و، چې په لومړي سر کې خلکو ترې د جومات په توګه کار اخيست او د افغانانو- انګرېزانو جګړو په وخت کې هم ترې کار اخيستل شوی دی، دغه تونلونه د خواجه غار تونل په نوم يادېږي.

اوس مهال بل جنازه ځای هم جوړ شوی چې د جمهوريت سړک ته څېرمه شتون لري.

د بي بي مهرو حمام:

د بي بي مهرو په سيمه کې يوه ډېر مشهور او پخوانی حمام شتون لري، چې د سهار له ۴ بجو څخه تر ۸ بجو پورې د نارينوو او د سهار له ۸ بجو څخه د مازيګر تر څلورو بجو پورې د ښځو له پاره پرانيستی (خلاص) وي.

هم داسې د دې لوی حمام تر څنګ د نارينوو او ښځينوو له پاره جلا، جلا نمره يې حمام هم شتون لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو تاريخي حمام نه انځور

د بي بي مهرو تاريخي حمام د ننوتو لارې نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو تاريخي حمام نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د ننوتو د ستني انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو د ننوتو اړخ کړکی نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو کاروانسرای:

په دې سیمه کې د وګړو ویناوو پر بنسټ د **پنیرخاني** په نوم یوه کاروانسرای هم شتون درلود چې د حاجي قاسم کور له تېرېدو څخه د سید اکبر قصاب او سید انور قصاب د سرای تر څنګ د مشهورو هټیو په نوم، نومول شوي ول.

د بي بي مهرو کافي ګانې (رستورانتونه):

په دې سیمه کې د سید شهنشاه اغا او سید میران اغا په نوم د کافي (رستورانټ) دوې مشهوره هټۍ (دوکانونه) وو، چې په دې ځای کې یې دودیزې چاینکي او په زړو سماوارونو کې خوندور چای پلورل.

دا کافي خانې (رستورانت) د حاجي قاسم جومات ته څېرمه پرتې وې، هغه مسافر چې به له شمال لوري او ده سبز څخه کابل ته راتلل، د قلعه خاطر له تېرېدو وروسته د حاجي اغا جان په سرای (پنیرخانې) کې خپل سوداګریز توکي تبادله او پلورل.

په دې کافیو کې خلکو(مسافرو) ډوډۍ خوړه، بیا به د لمانځه د ادا کولو نه وروسته، خپلو اصلي ځایونو ته تلل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو بازارونه:

په دې سیمه کې د عامو سړکونو ترڅنګ پرانستي بازارونه او زړې هټۍ (زاړه دوکانونه) هم لیدل کېدل، چې نه یوازې د ښاریانو بلکې د شاوخوا کلیو د خلکو اړتیاوې هم پوره کوې.

دا هټۍ په سیمې کې اوس هم شتون او ډېرې شوي دي.

د بي بي مهرو سپورت کلپونه:

د سیمې خلک له پخوانیو مشهورو لوبو سره ډېره مینه لري او د سیمې مشهوره لوبه یې غېږه نیونه ده چې په سیمې او بهر کې ځانګړی ځای لري.

سیمې د مشهورو غېږو نیوونکو څخه دا دي:

سلامت شاه قصاب، علی محمد، محمود، نسیم، احمد جان، منجی قصاب، محبوب، اسمعیل نواب، رحیم، قند قصاب، پهلوان فاروق او اصف خان نه کولای شو، یادونه وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو د اوبو ژرنده:

په بي بي مهرو کې د سيد ميران کافي ته څېرمه د اوبو يوه ژرنده وه او د دې ژرندې خاوند سيد اصغر اغا نومېده، مګر د دې ژرندې اثر اوس مهال په سيمې کې نه ليدل کېږي.

د بي بي مهرو هديره:

د بي بي مهرو غونډۍ په څنډه کې يوه هديره (د سيمې د خلکو هديره) ده، خو د غونډۍ په سر کې د بي بي مهرو مقبره، د لامبو وهلو يوه لوی حوض او د شهيدانو قبرونه دي.

د بي بي مهرو تفريحي پارک:

د هېواد د پخواني ولسمشر استاد برهان الدين رباني په مشرۍ د وزير محمد اکبر خان د ميدان ترخنګ، د هېواد په لوی بيرغ څلورلارې کې، د بي بي مهرو په نوم يوه زرغون (شين) تفريحي پارک هم په دې وروستيو کې جوړ شوی دی.

د بي بي مهرو تفريحي پارک پخوانی انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو په نوم د دې سيمې او غونډۍ د نومولو لاملونه:

د دې سيمې او غونډۍ د نومولو لاملونه په اړه بېلابېلې کيسې شته:

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو د مقبرې سره انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو د مقبرې سره انځور

لومړی روایت:

ویل کیږي چې د دې غونډۍ په څنډه کې د بي بي مهرو په نوم یوه ښکلې او هوښیاره نجلۍ اوسېده، د افغان ـ انګلیس د جګړې پر مهال به یې له مجاهدینو سره مرسته کوله او هغوی ته به یې ډوډۍ او اوبه برابرولې.

هغې د عزیز په نوم له یوه هلک سره مینه درلوده.
جګړه روانه وه.
عزیز چېرې تللی و.
هغه ببرته سیمې ته ستون شو.
په سیمې کې ځوانان، نه ښکارېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کورته د ننه شو.
عزيز پوښتنه وکړه:
ځوانان چېرته دي؟
د کورنۍ غړي يې ورته و ويل:
ځوانان جګړې ته تللي دي.
وروسته عزيز هم جګړې ته ځي او له څه مودې وروسته په ټپي حالت کې کورته راګرځي.
د رسېدو سره سم د مهرو په لټه کې کيږي.
مهرو په سيمې کې نه وه.
بيا هغه کور ته ځي.
د کور د غړو نه پوښتنه کوي:
مهرو چېرته ده؟
د کورنۍ غړو يې ځواب ورکړ:
هغه مړه (شهيده) او د غونډۍ په سر کې ښخه شوې ده.
عزيز الته (هلته) ځي.
هغې د قبر تر څنګ ژاړي او الته (هلته) مړ کيږي.

د انګريزانو اشغالګرو ځواکونو په وړاندې جګړه کې (هغه مهال) چې يوه مرکز يې د بي بي مهرو په غونډۍ کې و، د پوستين دوزانو(ګنډونکو)، ميران، بلوچان، جمهوريت، حاجي قاسم کلا په ګډون د سيمې ټولو خلکو، برخه اخيستې وه .
سيمې د مشرانو په وينا، انګريزانو به ويل:
کله چې بي بي مهرو ته ورسيږو، نه پوهيږو چې غبشې، تيرې، ډبرې، له کوم ځای نه راپرېوځي (راوريږي) او موږ اړ کيږو چې په خپل کمپ کې چې د سيمې په لوړه غونډۍ کې پروت دی، پناه يوسو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

دوهم روایت:

بله کیسه لرو چې په پخوانیو وختونو کې د دې غونډۍ په شاوخوا کې دوې قبیلې اوسېدې، د یوې پخوانی قبیلې مشر ملک میر افغان او بلې قبیلې مشرملک افضل خان و.

د ملک میر افغان د کلا انځور

دا دواړه قبیلې یوه له بل سره دښمني لرله، ملک میر افغان یوه لور درلوده چې نوم یې "مهرو" او ملک میر افضل خان یوه زوی درلود چې نوم یې "محمد اعظم" و.

د دې داستان دوام په لاندې فولکلورې کیسې کې کولای شئ، ولولئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د ملک افضل خان د کلا انځور

د بي بي مهرو په اړه ولسي (فلکلور) کيسه:

په پخوانيو وختونو کې دوې قبيلو د خواجه رواش هوايي ډګر ته څېرمه ژوند کاوه.

د هوايي ډګر ختيځ لوري ته د ملک مير افغان اړوند کسان او د هوايي ډګر لوېديځ لوري ته د ملک افضل خان اړوند کسان اوسېدل.

ملک مير افغان د بي بي مهرو په نوم يوه ډېره ښکلې او منل شوې لور درلوده، چې د خپلې ښکلا، ځوانۍ، ښو اخلاقو له امله د خپل کلي او سيمې په ټولو نجونو کې مشهوره وه او د هر چا په ژبه (سر) کې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

همدا رنګه د ملک افضل تر څنګ يې د اعظم خان په نوم يوه زوی هم و، چې د خپلې قبيلې په خلکو کې په زړورتيا او ځوانۍ مشهور و.

د ډيرو کلونو له پاره، د دې دوو قبيلو ترمنځ دښمني وه.

د لوی اختر په يوه ورځ د افغاني رسمونو سره سم د لوی اختر د لمانځه له ادا کولو وروسته يوه شمير سپين ږيري (مشران) د ملک افضل خان کور ته ورغلل او د ماښام له ډوډۍ او چای خوړلو نه وروسته يې ملک افضل خان ته و ويل:

مونږ د دوستۍ يوه مهم وړانديز لرو.

ملک افضل و ويل:

ګرانو ورونو!

زه به د دې مبارکې ورځې په اړه، ستاسو هر وړانديز ومنم.

اوس راته و وايې، چې ستاسو وړانديز څه دی؟

يوه له تجربه لرونکو مشرانو څخه و ويل:

ښاغلی ملک صيب!

لکه څنګه چې تاسو پوهيږئ، ستاسو او د ملک مير افغان تر منځ له څو کلونو راهيسې کړکيچونه او خپګانونه دي.

اوس چې ته يو ځوان زوی لري او ملک مير افغان هم يوه ځوانه لور لري، اوس د کړکيچ پای وخت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مورږ غواړو خبره پای ته ورسوو او د تاسو دوستي تازه کړو، زه تاسو ته د دغو دوو ځوانانو د یوه ځای کېدو وړاندیز کوم، ترڅو د دغو دښمنیو ریښي وچې شي او زموږ د دواړو قومونو تر منځ د دوستۍ او ورورګلوی اړیکې ټینګې شي.

ملک افضل خان دا وړاندیز ومانه، د ملک میر افغان کور ته د مشرانو له یوې ډلې سره لاړل او د دوستۍ د نښې په توګه یې څو غواګانې له ځانه سره یوړې، چې هلته یې حلالې کړې.

د ملک میر افغان له خوا د ملک افضل خان او د هغه د خلکو تود هرکلی وشو، د خوښۍ فضاء یې جوړه کړه او د سیمې خلک د دغو دواړو ملکانو تر منځ د ښو اړیکو په ټینګیدو ډیر خوښ او خوشحاله شوو.

له ډوډۍ وروسته ملک افضل و ویل:

زما ګران ورور ملک میر افغان د اختر د ورځې او د دې دوستۍ په مناسبت د تربګنۍ او دښمنۍ له منځه وړلو په خاطر له تاسو څخه غوښتنه کوم چې زما زوی اعظم خان د خپل غلام په توګه ومنئ.

ځکه چې زه په خپل ژوند کې یوازې یوه زوی لرم او ته هم یوه لور لرې، نو د دې دوو ځوانانو په واده سره به زموږ تر منځ دوستي وده وکړي، موږ او د ټولنې ټولو خلکو ته به خوښي راشي.

ملک میر افغان دا وړاندیز ومانه او دوې اونۍ یې له خپلې لور سره د غوښتنې او مشورې له پاره مهلت غوښتنه وکړه چې د مشرانو له خوا ومنل شوه، حاضر خلک خوښ او خوشحاله شوو او ماښام مهال ملک افضل له خپلو کسانو سره بېرته کور ته ستون شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

ملک میر افغان چې په خپله لور یې پوره باور درلود او فکر یې نه کاوه چې لور به یې د ده خبرې ردوي، میرمن او لور یې راوغوښتل او ویې ویل:

لکه څنګه چې پوهیږئ، له ملک افضل سره مې له ډېرو کلونو راهیسې دښمني درلوده.

هغه د اختر په ورځ زموږ کور ته راغی او پخلا یې کړم، هغه په همدې وخت کې له ځانه سره یوه وړاندیز هم راوړی و، چې ما ورنه دوې اونۍ وخت واخیست، او هغه ته مې و ویل:

په دوو اونیو کې به یې ځواب درکړم.

لور یې و ویل:

دا کار ډېر ښه شوی دی.

پلاره!

اوس راته و وایه چې د دوی په وړاندیز کې څه شرطونه دي؟

پلار یې ورته و ویل:

لور مې دې ته چمتو نه ده.

خامخا به د اختر له ورځو وروسته درته و وایم.

مهرو چې یوه هوښیاره نجلۍ وه او د کیسې په راز پوه شوه، چې ملک افضل یوه ځوان زوی لري.

وروسته مهرو د پلار لاسونه ښکل کړل او ویې ویل:

پلاره!

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

زه د اختر په څلورمه ورځ ستا پيغام اورم.

د اختر څلورمه ورځ ورسېده.

مهرو خپل پلار ته و ويل:

پلاره!

نن د کلي ټولې نجونې د غنمو لو او وږو ټولولو له پاره ځي، او ستا په اجازې زه هم فکر کوم چې له دوی سره د وږو ټولولو ته، لاړه شم.

ملک مير افغان خپله لور په غېږ کې و نيوه، هغه يې ښکل کړه او بيا يې و ويل:

لورې!

همدا اوس چې له جوماته کورته راروان وم، د کلا د دروازې شا ته څو نجونې ستا په انتظار ولاړې وې.

لاړ شه!

هغوی بايد نور انتظار ونه کړي.

کله چې ته راشې نو د ملک افضل د وړانديز په اړه به درته و وايم.

مهرو د خپل پلار له مننه کولو وروسته خوشې (روانه) شوه، کله چې کروندې ته ورسېدل، نو هر يوه د وږو په ټولولو او غنمو په کار بوخت شوو، مهرو د ځمکې په څنډه کې کار کاوه، چې نا څاپه د ونې تر شا يې د دوو کسانو خبرې واورېدې.

هغوی يوه له بل سره خبرې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

لمړی سړی ورو، ورو بېرته لاړ.

هغې ولیدل چې یوه ځوان الک (هلک) او سپین ږیری سړی د غنمو وږو په راټولولو بوخت دي.

مهرو هغوی ته نږدې شوه.

لمړی مهرو سلام ورکړ او ویې ویل:

ایا تاسو لوګر(درو ګر) یاست؟

سپین ږیری سړی وخندل او ویې ویل:

نه!

لورې!

دا ټوټه ځمکه چې د ملک صاحب میر افغان د ځمکې څنګ ته ده، زما ده.

دا الک (هلک) چې شا ته مې ولاړ دی او وږي ټولوي، زما زوی دی.

مهرو و ویل:

کاکا جان!

ستا نوم څه دی؟

سپین ږیري و ویل:

لورې!

زما نوم خواجه محمد او د زوی نوم مې خواجه عزیز دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

مهرو و ویل:

کاکا جان!

زه د ملک میر افغان لور او نوم مې مهرو ده.

د مهرو د نوم په اورېدلو سره د خواجه محمد زوی، عزیز وخندل او مخ یې وگرځاوه.

په یوه لید سره عزیز په زړه او روح سره له مهرو سره مینه پیدا کړه او مهرو هم په خپل رومانتیک شکل د عزیز پام ځان ته راواړو، لکه چې دواړه په یوه لید کې په مینه اخته شوي وي.

په پای کې (بالاخره) دواړه د یوه بل په ښایست کې ډوب (ورک) شول او هڅه یې کوله چې د وخت په تېرېدو سره د خبرو له پاره، لاره (زمینه) برابره کړي.

خواجه محمد چې د سترگو له کونج څخه یې دواړه مینه وال ولیدل، ویې ویل:

زویه!

زه به الته (هلته) لاړ شم چې اوبه وڅښم او بېرته به راشم، د غنمو وږو ته، پام وکړه.

عزیز و ویل:

ډېر ښه!

پلاره!

ته ډاډه اوسه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

مهرو عزيز ته و ويل:

ډېره موده وشوه چې د کلي له نجونو او مور څخه مې ستا د ځوانۍ، اخلاقو او په تېره بيا د کلي د خلکو په منځ کې ستا د ښو اخلاقو په اړه ډېرې خبرې اورېدلې دي، تل مې زړه غوښتل چې له تا سره و وينم.

مشرانو ويلي دي «اوريدل د ليدلو په څير نه دي» دا ريښتيا ده.

عزيز و ويل:

پلار مې سپين ږيرى دى، زه هره ورځ دلته ورسره مرسته کوم، که تاسو وغواړئ، ما هره ورځ دلته، ليدلی شئ.

د دې ځوانانو تر منځ ډېرې د مينې خبرې ردې بدلې (تبادله) شوې، ماښام مهال مهرو کور ته لاړه.

له ډوډۍ خوړو وروسته يې پلار هغې ته و ويل:

زما لورې مهرو جانې!

زما د پخوانۍ وعدې سره سم، تا د ملک افضل د وړانديز په اړه څه نه دي پوښتلي، ولې؟

مهرو و ويل:

پلاره!

ته پوهيږې چې نن زما په ژوند کې يوازينۍ د خوښۍ ورځ وه، نو ما ستا د وړانديز په اړه سوچ (فکر) و نه کړ.

پلار يې د دې خوښۍ لامل وپوښت او ويې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې ځواب ورکړ:

په يوې لوې سيمې کې د غنمو لو شوی دی، موږ غواړو چې د غنمو د حاصل تر وروستيو ورځو پورې الته (هلته) ولاړ شو.

پلار يې ومنله .

هغه ويل:

ما ملک افضل خان ته وعده ورکړې چې زه به د خپلې لور سره خبرې وکړم.

د ځواب په هکله، ما دوې اونۍ وخت نيولی (اخيستی) دی.

مهرو و ويل:

پلار جانه!

تاسو له هغه څخه د دوې اونيو غوښتنه کړې ده او له همدې امله زه ستاسو څخه يوه اونۍ ته اړتيا لرم چې سوچ (فکر) وکړم.

پلار يې د هغې غوښتنه ومنله.

بله ورځ، مهرو بيا له نجونو سره يوځای شوه او د غنمو کروندو ته لاړه.

کله چې يې سترګې پر عزيز ولګېدې، پوه شوه چې عزيز ورته په بې صبرۍ انتظار کوي.

دواړو د لومړي ځل له پاره د مهرو جان او عزيز جان نوم ونه و ويل او يوه بل يې په غيږ کې ونيول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

دواړو په ساعتونو، ساعتونو له یوه بل سره رومانتیکي کیسې ګډې (شریکې کړې)، وروسته مهرو د ملک افضل د وړاندیز یادونه وکړه او د خپل پلار د دوې اوونۍ ځنډ (مهلت) خبره یې هم وکړه او زیاته یې کړه، چې کاش، مخکې مو لیدلي وای.

اوس چې پلار مې ژمنه کړې، نه پوهېږم چې زموږ برخلیک به څه وي؟

عزیز و ویل:

ګراني مهرو، له ډېرو کلونو راهیسې، زه له تا سره مینه لرم.

اوس مې خپل ارمان پوره کړ او هرکله چې ته د ملک افضل خان له زوی سره واده کوې نو زما وینه (خون) به ستا په غاړه وي.

مهرو و ویل:

ته څه ډول خبرې کوې؟

خدای مهربانه دی!

اوس څو ورځې پاتې دي او زه به یوه څه وکړم.

عزیز و پوښتل:

څه به وکړې؟

مهرو و ویل:

ډاډه شه!

زه به خپلې مور ته و وایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

زه ډاډه يم چې هغه به زموږ ملاتړ وکړي.

څو ورځې وروسته د هغې مور مهرو ته و ويل:

نن ورځ د ملک افضل ښځه يوه څوک راغلی و، ستا له پلار ښځه يې د خپل زوی سره ستا د واده په اړه معلومات وغوښتل او ستا پلار هم زما ښځه ستا د رضايت پوښتنه وکړه.

ما ورته و ويل:

ما له مهرو سره په دې هکله، خبرې نه دي کړي.

مهرو و ويل:

ګرانې مورې!

زما پلار ډېرې پيسې او سرمايه لري لا هم پيسو پسې ګرځي.

مور يې و ويل:

نه!

زما لورې!

داسې نه ده.

موږ د خپل ژوند په خير تا سره مينه لرو.

ستا ابدي (دايمي) خوښي زموږ هيله ده.

مهرو و ويل:

مورې!

که داسې وي، نو زما پرېکړه واورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه اونۍ مخکې د وړو تولولو په اوړدو کې زموږ څمکې په څنګ کې د خواجه محمد په نوم یوه ډیر مهربان سړی او د هغه ځوان زوی خواجه عزیز سره آشنا (بلده، معرفي) شوم.

په دې وخت کې زه او عزیز سره کېناستو.

هلته مونږ څو ګړۍ (ساعتونه) او هراړخیزې خبرې اترې وکړې.

هغه په حقیقت کې له ځوانۍ او ښو اخلاقو سره بې سارې دی.

کله چې د ملک افضل وړاندیز مې هغه ته و ویل:

خواجه عزیز ما ته و ویل:

مهرو!

زه له ډېرو کلونو راهیسې ستا له ښو اخلاقو سره مینه لرم، که دا کار وکړی، نو زما وینه به ستا په غاړه وي.

هو!

مورجانې!

څومره چې زه له تا او پلار سره مینه لرم، خواجه عزیز سره هم مینه لرم، اوس زه غواړم له هغه سره واده وکړم.

مور یې و ویل:

لورې!

په دې وخت کې د کلي ټولې ښځې د هغه د ځوانۍ، ښو اخلاقو ستاینه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وايي:

له مهرو جانې پرته بل ځوک د خواجه عزيز سره د واده کولو لايق (مستحق) نه دى.

په دې وخت کې ملک مير افغان په خندا کور ته ننوت او ويې ويل:

ما ستا ټولې خبرې د دروازې تر شا واورېدې، د مهرو تندى يې ښکل کړ او ويې ويل:

زما لورې!

زه د ملک افضل سره د دښمنۍ په اړه انديښمن نه يم او زما يوازينۍ هيله، ستا خوښي او خوشحالي ده.

ډاډه اوسه!

همدا اوس زه خواجه محمد او د هغه زوى ته يوه ځوک لېږم چې سبا سهار وختي د کلا مېلمستون ته راشئ، ستا د واده په اړه به ورسره خبرې وکړم.

مهرو د دې هڅونکي کلمې له اورېدو وروسته له خپل پلار څخه دا تمه نه درلوده.

نو د خبرو کولو له پاره يې، سمدستي د پلار لاسونه ښکل کړل او په ډېر شرم او حيا سره له کوټې و وته.

هغه شپه مهرو د خپلې خوښۍ له امله تر سهاره پورې ويده، نه شوه.

خو نسکور(برعکس) خواجه محمد د ملک مير افغان د احضارولو په هکله د ملک مير افغان د پيغام په تر لاسه کولو سره انديښمن و او

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

حیران شو چې ملک میر افغان ولې په نیمه شپه کې د ده له پاره یوه څوک رالیږلی دی.

پلار یې هم عزیز ته اندېښمن و.

د هغه پلار له څو ورځو راهیسې د ملک میر افغان د لور سره خپل زوی د اړیکو او خبرو اترو په اړه خبر و.

هغه ویره درلوده چې سبا به له دې اړیکو څخه جنجال رامینځ ته شي.

د هغه پلار ورته مشوره ورکړه چې د خپل تره کور ته د څو مودې له پاره لاړ شي.

عزیز د خپل پلار مشوره ونه منه او ویې ویل:

پلاره !

که ملک میر افغان زما په اړه څه و وایي نو زه به ورته و وایم:

زه حاضر یم، ستا د لور سره واده وکړم.

سبا دواړه (زوی او پلار) له زړګونو اندېښنو سره د ملک میر افغان کور ته ورغلل او پوه شول چې د هغه په مېلمستون کې د کلي شاوخوا شل کسان ناست دي.

هغوی ټولو له ځانه سره ویل:

ولې ملک میر افغان دوی خپل میلمستون ته دومره وختي، را بللي دي؟

د سهار چای نه وروسته ملک میر افغان حاضرینو ته و ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما تاسو مشرانو ته د يوې مهمې مسئلې د بيانولو له پاره زحمت درکړی دی.

لکه څنګه چې تاسو ټولو ته معلومه ده، زما او د ملک محمد افضل خان تر منځ له څو کلونو راهيسې دښمني وه او کله چې د لوی اختر په لومړی ورځ هغه له سپين ږيرو سره زما کورته راغلل، زموږ اړيکې په دوستۍ بدلې شوې.

هغوی له فرصت څخه په استفادې سره زما د لور په هکله د واده وړانديز وکړ او ما هم دوې اونۍ د نوماندۍ (نامزدۍ) په وړانديز او د لور د نظر په ترلاسه کولو، وخت (مهلت) واخيست.

اوس معلومه شوه چې زما لور نه غواړي د ملک افضل له زوی سره واده وکړي، بلکې هغه غواړي چې د خواجه محمد زوی، د خواجه عزيز په نوم د يوه ځوان سره واده وکړي.

اوس، ستاسو مشرانو په دې اړه څه نظر دی؟

ټولو په يوه غږ و ويل:

ښاغلی ملک صيب!

څرنګه چې خواجه محمد ښه سړی دی د هغه زوی هم ډير ښه سړی دی، موږ تر اوسه د هغوی نه کومه ورانه خبره نه ده اورېدلې او د کلي ټولک خلک د هغوی نه راضي او د هغوی صفت کوي.

موږ د دې پرېکړې نه سل په سلو کې راضي (موافق) او تود هرکلی کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

ملک میر افغان هېواد افغاني دود سره د خوږې پطنوس جوړ او د خواجه محمد مخې ته یې کېښود او ویې ویل:

ناوې دې تاسو ته مبارک شي.

خواجه عزیز سم دلاسه د ملک میر افغان لاسونه ښکل کړل او و یې ویل:

پلاره!

ما ته دې خدای په دې برخې کې بریا په نصیب کړي، چې د تاسو خدمت وکولی شم.

ملک میر افغان د خواجه عزیز مخ ښکل کړ او هغوی ته یې لارښوونه وکړه چې د موسیقۍ یوه ډله جوړه کړي.

همدا راز یې زیاته (ډېره کړه) کړه چې قصاب راولي او غویی حلال کړي.

هغوی هم سمدستي ډول او سرنې په غږولو پیل کړ کوم چې د سیمې د دلاکانو له خوا تنظیم شوی و.

هغوی د کوژدې دود د هماغې دکیکې نه پیل کړل.

د خوشکالۍ په دود کې د سیمې ټولو خلکو د کوشنیانو په ګډون برخه اخیستې وه.

له بلې خوا، ملک میر افغان څو کسیزه شورا د جومات مولوی صاحب عبدالله خان په مشرې یې د خوږو مجمه (پطنوس) دملک افضل خان کور ته ولیږه تر څو د هغه تصمیم پایلې هغه سره ګډې او د هغوی مشرانو یې د خوشحالۍ دود ګډون ته هم بلنه ورکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیمې کسانو ملک افضل خان ته خبر ورکړ چې د ملک میر افغان کلي نه څو کسان چې په آسونو سپاره دي دېخوا په راتګ کې دي.

ملک افضل خان سوچ کوه چې ملک میر افغان هغه ته د خپلې لور خوږه (شیرېني) د هغه زوی ته رالیږلې ده او امر یې وکړ تر څو اوایی (هوایي) ډزې وکړي.

د پطنوس په لیدو سره خوشحالي یې خورا ډیره او سوچ وکړ چې موضوع اواره شوې ده.

ملک افضل خان خپل زوی ته و ویل:

شیریني دې مبارک شه!

اوس د خپلې شیرینۍ پطنوس له مولوی صاحب عبدالله جان نه واخله او د ګډا (نڅا) ګوند، د اوایي (هوایي) ډزو سره پیل کړه، تر څو د کلي ټول خلک پوی شي چې د ملک افضل د زوی دسمال یې راوړی دی.

په دې وخت کې مولوی صاحب عبدالله و ویل:

ملک صاحب افضل خانه!

تا سو تېروتنه کړې ده.

دا پطنوس د تاسو د زوی شیرینی نه، بلکه د ملک میر افغان لور او خواجه محمد زمیندار (ځمکه لرونکي) زوی خواجه عزیز، سره ده.

په دې توګه مونږ له تاسو نه هیله کوو چې د نورو مشرانو سره د کوژدې په دود کې ګډون وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د دې خبرو په اورېدو سره د ملک افضل خان او د هغه د زوی وینه په جوش راغله او په ځانونوکې يې اور، بل شو.

ملک افضل خان له خپله جبه چاکو(چوړکۍ) وباسه او د خپلې ګوتې سر يې پرې کړ.

هغه توله شیریني په وینو سره (سرخ) او ویې ویل:

ملک میر افغان ته و وایه!

تا بیا خپله دښمني تازه کړه.

که ما د واده په شپې کې عزیز او ستا لور دلته رانه وړه، زه به نامرده او بې غیرته و وسم.

کله چې مولوی عبدالله بېرته ستون شو، توله کیسه يې ملک میر افغان ته وکړه.

هغه وخندل او ویې ویل:

مهمه خبره نه ده.

هغه خپل اصلیت په ګوته کړی دی.

مهمه نه ده چې هغه په دود کې ګډون وکړی او که نه؟

د دواړو ځوانانو د واده دود پیل شول.

ډمانو په بدلو اوساز پیل کړ.

د کلي خلکو د هرې خوا نه اوایې (هوایی) او د خوشحالی ډزې کوې.

دا دود یوه شپه او ورځ دوام وموند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوې مياشتې وروسته د هغو دوو ځوانانو واده وخت ورسېد.

د ورځې څلور بجې وې چې د خواجه عزيز او بي بي مهرو نکاح د مولوی صاحب عبدالله په مرسته وتړل شوه.

دا خبر ملک افضل خان ته ورسېد، هغه ډېر په غصه او د انتقام اخستو په لټه کې شو.

دود په دز اوغرب (خوشحالئ) سره روان و چې ناڅاپه ملک افضل خان د خپل زوی او نورو سورو سره کلي ته ننوتل او په ډېره چټکي سره يې ملک مير افغان او خواجه محمد چې سره نږدې ناست وو په ډزو سره و وژل، څه نور خلک يې هم ټپيان او په تيښته بريالي شوو.

خواجه عزيز چې له پېښې روغ پاتې شوی و، کله يې چې د خپل پلار او خسر مړي وليدل، وينه يې په جوش راغله.

هغه د خپلو انډيوالانو سره په آسونو سپاره او د هغوی پسې يې ودانګل.

د هوايي ډګر غونډې ته نږدې هغوی يې را ايسار او جګړه پيل شوه.

ملک افضل په ډېر مهارت او زخمي ځان سره د غونډۍ سر ته ورساوه او د هغه ځای نه يې پر خواجه عزيز او ملګرو يې ډزې پيل کړې.

په دې وخت کې يوه مرمۍ د خواجه عزيز په زړه ولګېده او خپل ژوند يې د لاسه ورکړ.

د عزيز د مرګ پيغام چې بي بي مهرو ته ورسېد، هغه وارخطا شوه ، پر اس سپره (کيناسته) او غونډۍ ته وختله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

التله یې ولیدل چې د خواجه عزیز جسد (مړی) په وینو لېت پېت پروت دی.

هغې هیڅکله هم داسې سوچ نه کاوه او بې اختیاره یې چغه کړه.

هېڅ مې سوچ نه کوه چې داسې به وشئ.

ای عزیزه!

ولې دومره بې وفا وې.

زه دې یواځې پرېښودم.

او ته لاړې.

هېڅ باور مې نه کېږي.

ای عزیز جانه!

هغې د عزیز مړی په غېږ کې نیولی و او ژړل یې، بله مرمۍ راغله او د هغې پر شا ولګېده او هغې هم التله ساه ورکړه.

جګړه پای ته ورسېده او په پایله کې ملک افضل خان او د هغه زوی هم په نښته کې مړه شول.

د سیمې خلک راټول او د هغوی جسدونه یې التله خاورو ته وسپارل چې تر اوسه د هغوی مقبرې تر سترګو کېږي.

« عزیز حیدری غیرت»

مګر کومې څېړنې، خبرې، اترې چې ما د سیمې وکیلانو، مشرانو ، سپین ږیرو او خاصتآ د ځوانانومشر سید اسحق مودودي سره کړې، هغوی ټول پر دې نظر دي، کوم انځور چې د کتاب په پخښتی کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

دی د دې ښکارندوینه کوي چې د غونډي په سر (څوکه) کې د اشغالګرو انګرېزانو شتون ریښتیا، بولي.

مګر هغوی هم زما په شان د فلکلور داستان نه دفاع نه کوي.

دا ځکه چې د بي بي مهرو مقبرې خوا (څنګ) ته کومه بله مقبره شتون نه لري او د هغې وژنه کېدای شي د انګرېزانو له خوا شوې وي.

هغه معلومات چې ما ته د کلي د یوه چارواکي له خوا راکړل شوي دي، دا په ډاګه کوي چې د عزیز افغان ښوونځی لومړی د بي بي مهرو په نوم یادېده، خو وروسته بیا د عزیز افغان په نوم بدل شو، ځکه چې په سیمې کې یوه عالي لېسه د بي بي مهرو په نوم اوس هم شتون لري.

هغه نه تاییدوي چې عزیز افغان، هماغه خواجه عزیز د خواجه محمد زوی دی.

دا تولې کیسې د یوه نسل نه، بل نسل ته لېږدول کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځیرنې مرحلې انځورونه (انځورونه خبرې کوي)

د بي بي مهرو مشرانو سره ځیرنیز انځور

له ښي خوا ځخه، محترم حاجي عبدالحمید چې په خان جرمن مشهوردی، لوی وکیل نوراغا، د کتاب لیکوال ډاکټر معمارحشمت الله اتمر، سید منصور آغا او قند اغا د حاجي قاسم هټیوال زوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو مشرانو سره څېړنيز انځور

د بي بي مهرو مشرانو سره څېړنيز انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

...

له ښي خوا څخه، محترم حاجي عبدالحمید چې په خان جرمن مشهوردی، لوی وکیل نوراغا، د کتاب لیکوال ډاکټر معمارحشمت الله اتمر، سید منصور آغا او قند اغا د حاجي قاسم هېیوال زوی.

د بي بي مهرو سیمې ته د لیدنې انځور

له ښي نه کیڼ خوا ته:

محترم خالد احمد دایانی، ملګري او داکټر معمار حشمت الله اتمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو د سيمې نه د ماښامنيز انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

بي بي مهرو د سيمي پوښل شوې کوڅې ليدنې نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

بي بي مهرو د کوڅې ښځه د لیدنې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بي بي مهرو د کوڅې ځخه د ليدني انځور

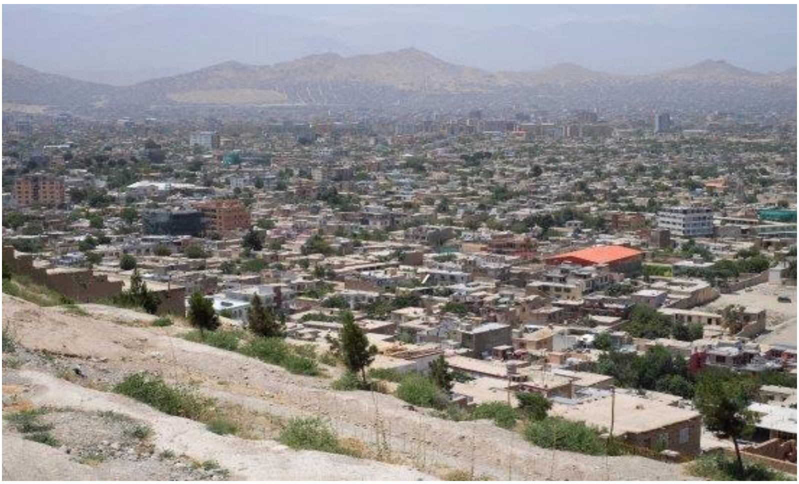

د بي بي مهرو غونډۍ نه وزير آباد خوا ته انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو ِغونډۍ نه د ۴۰۰ بستريز روغتون خوا ته انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو ِغونډۍ نه د عزيزی پلازا خوا ته انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو ونډۍ نه د عزيزی پلازا خوا ته انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو غونډۍ نه ۴۰۰ بستريز روغتون خواته انځور

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو غونډۍ نه ماښامنۍ انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

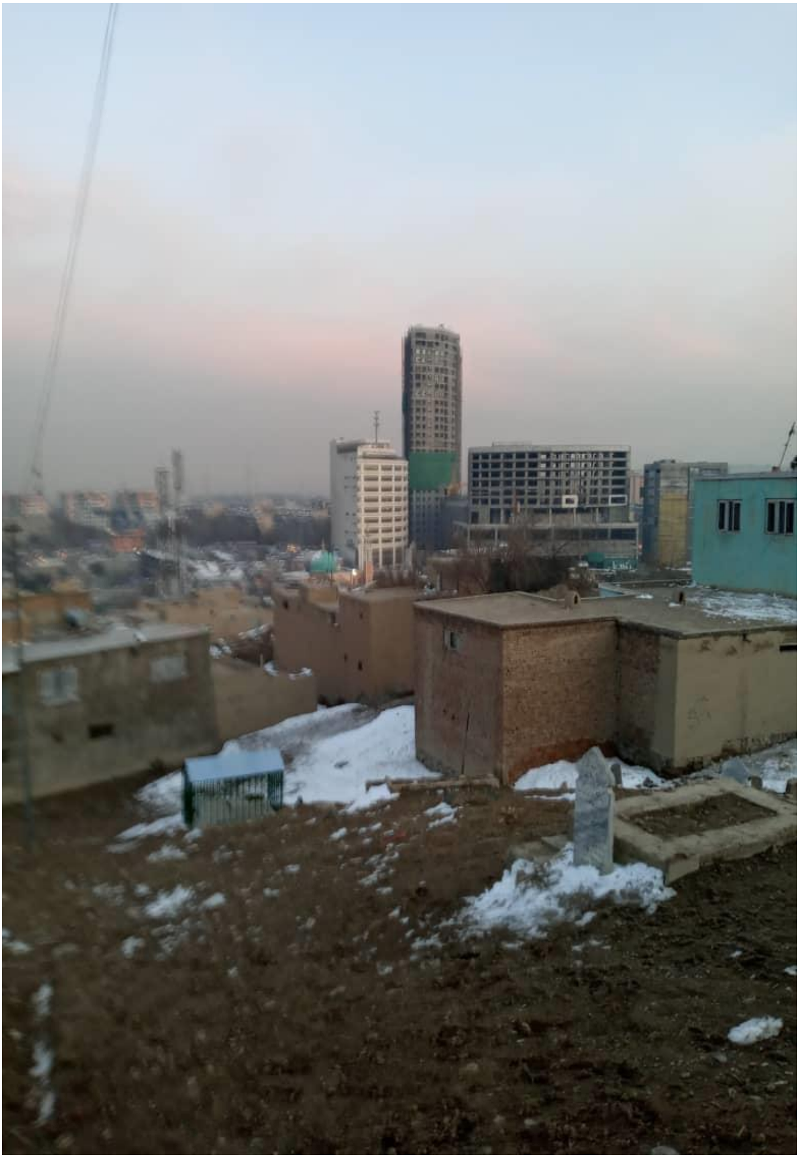

د بي بي غونډۍ نه درېيم مکرويانو لوري انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بي بي مهرو معماري (آرکيتيکچر):

د بي بي مهرو معماري لکه د کابل ښار د نورو برخو په څېر له پخسې ښخه پيلېږي، د لوړو دېوالونو، د برجونو په لرلو سره جوړې شوې کلا، د کلا مخې ته د باغونو او لويو انګړونو له امله مشهوره ده.

خو د وخت په تېرېدو سره د سيمې د پرمختګ او د خلکو، وختونو او نفوس په ډېرېدو سره د سيمې په معمارۍ کې ډېر بدلونونه راغلي دي، د ختو، اومه خښتو کورونه د کلاګانو په ځای بدل شول، د شاوخوا سيمو ليد يې په پراخه کچه بدله کړل.

ساحه کوشنۍ شوې، د کورونو شمېر ډېر شوی، خلکو کليوالي ژوند پرېښود او ورو، ورو يې ښاري ژوند پيل او ښار ته يې مخه کړه.

کورونه يوه بل ته نږدې شو او اواره (افقی) وده لوړه (عمودی) شوی ده.

ډېری کورونه، دوې پوړيزې دي او په سيمه کې تر ځلور پوړ پورې، نوي کورونه ليدل کېدی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جنازه ځای د سیمي انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړو او تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو اوسني کورونه ښاري ډول او ډېرې تنګې کوڅې لري چې تر ډېره يې تګ راتګ ناشونی دی.

د غونډۍ پر لور په غره کې پرتې کوڅې يې غير منظم کواره (شکل) لري او د کوڅو پلنوالی يې وروسته تر هر ۳۰(دېرش متره، توپير لري.

د استوګنې ودانۍ عموما کوڅو اړخ ته جوړې شوې دې او هڅه کوي چې کوشنۍ کړکۍ هم دېخوا ته پرېږدي.

همدا راز لويې کړۍ د کور انګړ خوا ته په پام کې نيول شوي دي، دا د دې له پاره چې په سيمې کې ګڼوډۍ او شخړې منځ ته را نه شي.

په بي بي مهرو کې هم د هېواد د نورو برخو په څېر د اوبو رسولو مرکزي سيستم شتون نه لري، د خلکو د اړتيا وړ اوبه د جوماتونو ترخنګ د ژورو څاګانو په کيندلو او دلاسي پمپونو(بمبو) په کارولو سره برابرېږي.

د کوڅو په څنډو کې د بامونو ناوې داسې شتون لري چې د واورې او باران په وخت کې د هغې اوبه د هر کور په مخ کې د کوچنيو ويالو (بيالو) ته غورځي او وروسته په ټيټ ځای کې لويو ويالو سره نښلول کيږي.

دغه سيمه برېښنا لري، خو د کابل ښار د نورو سيمو په څېر يې تل له نشتوالي او بې نظمۍ خلک سر ټکوي (شکايت کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساختماني مواد ډېرى (زياتره) محلي دي، لکه ختي، اومه خښتې، پخې شوې خښتې، خو کانکريټي ودانۍ چې په وروستيو کلونو کې جوړې شوې دي هم دلته ليدل کېدى شي.

ودانۍ تر ډيره په لرګيو پوښل شوي دي او په چت کې له لرګيو څخه د اساسي ساختماني عنصر په توګه کار اخيستل کېږي.

د چتونو ساختماني مواد په لاندې ډول دي:

له لاندې خوا نه، پورته:

١. د چنارونو لرګي(دستک)

٢. تختې

٣. نلونه يا پوزي(بوريا)

۴. ختټه (غوره ګل)

۵. وچه خاوره

۶. اخېړ(کاه ګل)

د بامونو ناوې (ناوه) ټولې د لرګو څخه دي او د بامونو کوڅې خوا ته شتون لري، مګر په اوسنيو ودانيو کې پلاستيکي ناوې هم ليدل کېږي.

د بامونو واورې په لرګي راشپيلونو باندې توګل کېږي بيا وروسته کوڅو ته اچول کېږي چې اوسېدونکو او تېرېدونکو ته ستونزې جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

ډېری لیدل شوي دي چې ماشومان، سپین ږیري او زنانه په کوڅوکې لوېږي او ځینې یې د لوېدو په پایله کې هم ټپي کیږي.

د کوټو د ننه جګوالی تر درې مترو پورې رسیږي.

د ننه (داخلي) زینې یې د مراد خانی په څېر د اومه خښتو او لرګیو نه جوړې او په کوشنی سیمي کې پورته ختلې دي.

زینو د پتو جګوالی یې هم تر ۲۵(پنځه ویشت) سانتیو نه پورته دي چې د هرې زینې په څوکه کې لرګی لري، دا لرګی د دې باعث کیږي تر څوخلک په ختلو او کوزېدو کې خوندي وي.

زینې د بام پورې دي او د زینو په پای کې بام بوتی هم لري، چې دروازه یې کېدی شي، وتړل شي.

د ډېرو کوڅو په سر کې ځینې خونې لیدل کیږي چې د بالا خانې یا سراچې په نوم یادیږي.

دا ودانی د دوو ګاونډیو په دیوالونو باندې، د یوه د انګړ پر دېوال او د بل کور دېوال ته جوښت په لرګې ستنو او یا هم د دواړوګاونډیو دېوالونو ته جوښت په لرګیو ستنو د پاسه جوړې شوې دي.

د بامونو نه په لاندې توګه ګټه اخیستل کیږي:

۱. د کالي منځلو او اوارولو د پاره

۲. د کالیو، فرشونو او لوښو لمر ورکول د پاره

۳. د ناستې او پیتاوي له پاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. د میلمه پالنې د پاره

۵. د ماشومانو لوبو د پاره

۶. د لویانو لوبو له پاره

۷. د ګډي پران الوزونې له پاره

۸. د کوترو او چرګانو ساتنې له پاره

۹. د واورې جنګولو(برف جنګي) له پاره

۱۰. د طبعیت نه خوند اخیستلو د پاره

ډیری کوټي لوې دي چې د فلزي بخاریو او د لرګیوو، ډبرو سکرو په سوزولو سره تودیږي.

مګر په اوړي کې د کړکیو په خلاصولو او طبعي باد په لګېدو سره څه ناڅه سړیږي او کله، کله هم په کې د بریښنایي پکیو څخه کار اخیستل کیږي.

په حویلی یا کورونو کې لاندې خونې شتون لري لکه:

خوب خونې، د اوسیدو خونه، پخلنځی، تشناب، حمام، انبار خونه (تحویلخانه) کومه کي چې د سوند توکي ساتل کیږي، د خوراکې توکو زېرمې خونه، د خاصوپسونو خونه (قوچ خانه)، د پسونو خوراکې توکو له پاره خونه (کاهدان)، میلمه خونه او سپوږمۍ خونه په پایلي پوړ کي کومه چې د لمړي پوړ نه د زینو په مرسته سره نښلول کیږي، همدا راز ژمنی او د پسرلي ګل خوني هم لیدل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو د کورونو بامونو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژړو ودانيو سره د نويو او لويو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

په بي بي مهرو کې ډېرى کوڅې په ۹۰ درجو کې مستقيمې نه دي، ماتې شوې او هرې لورې ته بدلېږي (تغيير کوي)، چې دا امنيت ساتلو او په سيمه کې دښمن نفوسو د نه شتون ښه لاره ده، خو دا د لمر د لږ ځلېدو لامل کېږي.

همداراز په کوڅه کې واوره د اوږدې مودې له پاره ساتل کېږي، چې له يوې خوا د ماشومانو له پاره د لوبې ډګر (يخمالک ګرځي، خو له بلې خوا د لويانو د بندېدو او لوېدو لامل هم کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

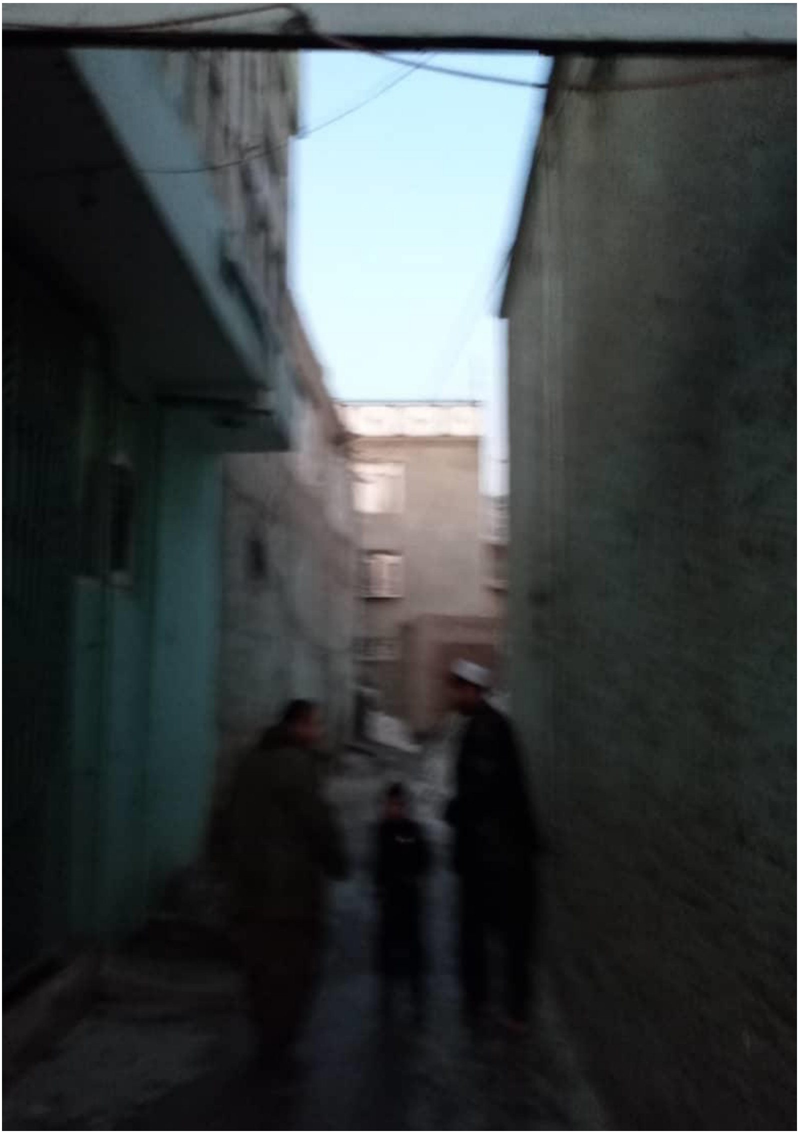

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نویو ودانیو سره د لویو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو سيمې چې تجربه لرونکي (تجربه کاره) او تکړه نجاران او ختېګر درلودل، هڅه کوله چې له کوشني ځای څخه ډېره (اعظمي) ګټه پورته کړي، کوڅې يې پوښلې، د يوې کوټې په توګه يې کارولې او دا کوټې د تېرېدونکو (مسافرو) د کنټرول له پاره مناسب ځای ګرځېدلی دی.

د دغو ودانيو په مرسته په سيمې کې بهرنيان (د بل ځای کسان) او يا کوڅه ډبي کسان نه شي کولی دېخوا او اخوا وګرځي.

د پوښل شويو لارو لوړوالی يوه شان نه دي او داسې ډيزاين شوي چې يوه آس باندې سپور کس کولی شي په اسانۍ سره له دې سراچې څخه تېر شي، دسراچو لاندې لوړوالی ډېری يې ۲٦۰ سانتي متره دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړې، تنګې او پوښل شوې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوي او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

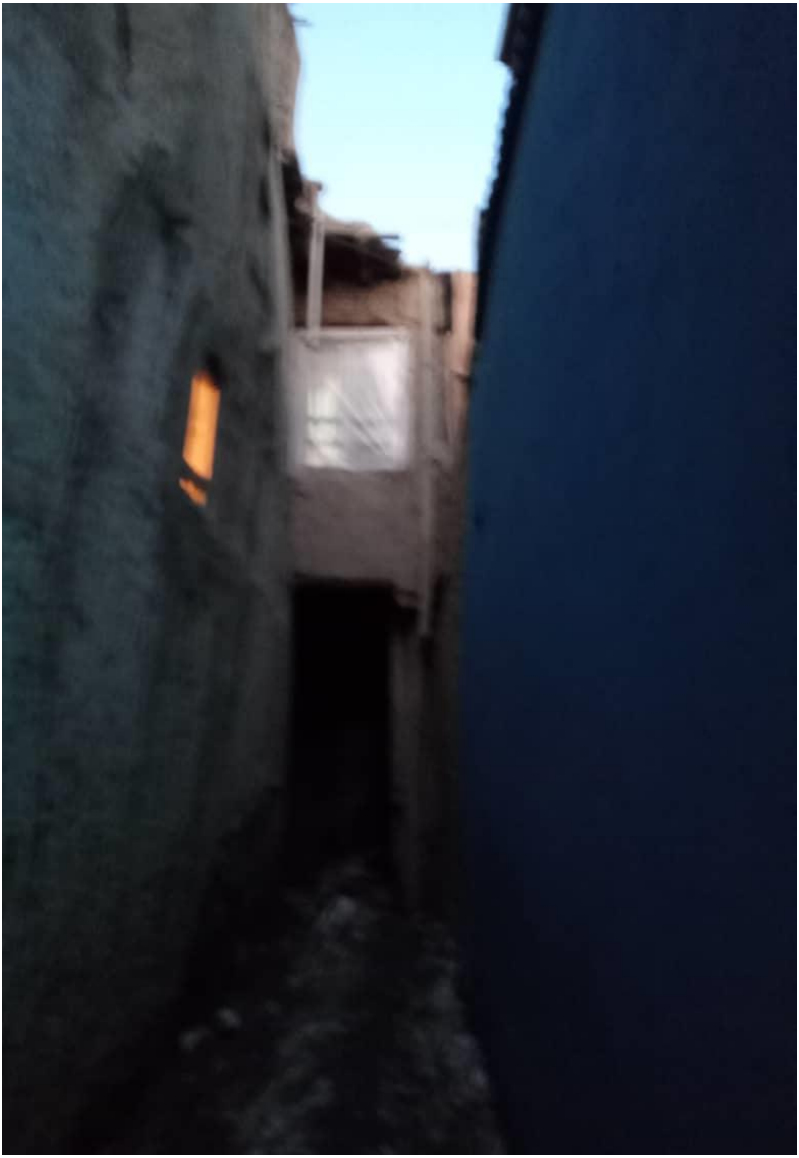

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوي او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

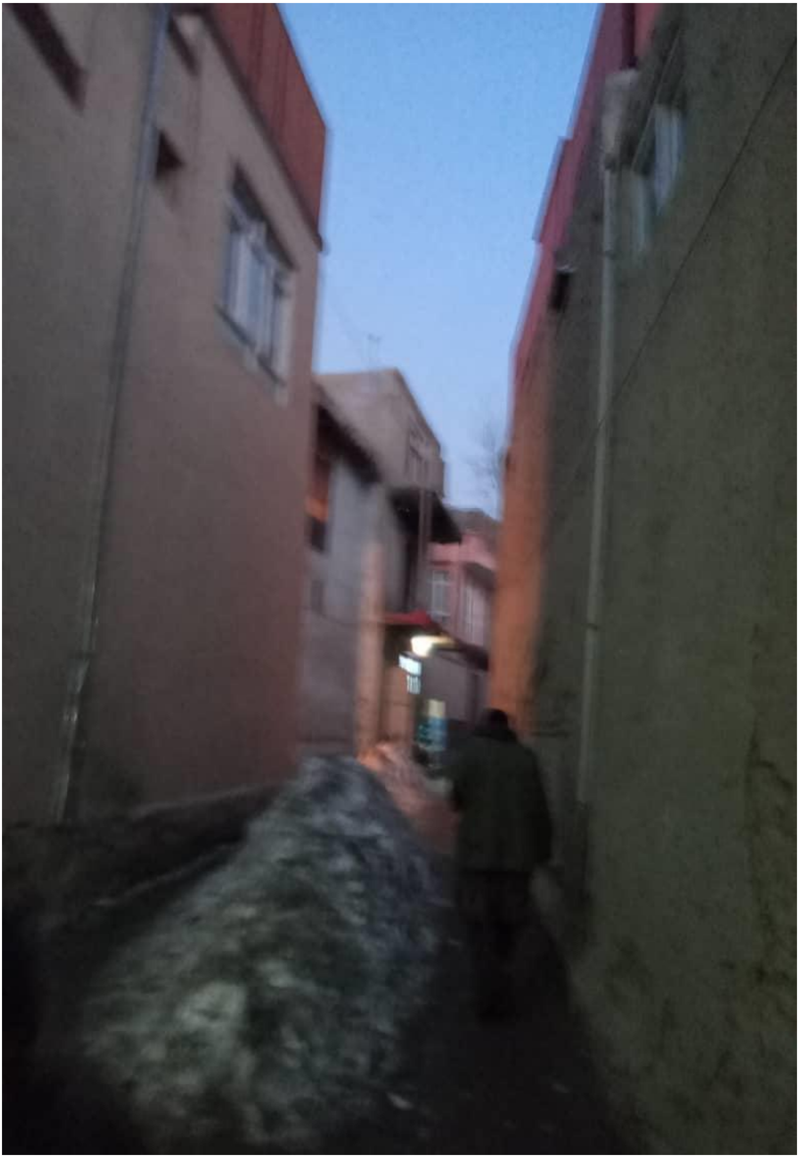

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د ودانیو ننوتو دروازي اکثره د لرګیو دوې پلې لري چې ۱۳۷ سانتي متره پلنوالی (بر)، ۱۹۰ سانتي متره لوړوالی چې یوه پله یې۵۷ سانتي متره پلنوالی لري، دروازې یوه پله یې هم پوزه (بینیچه) لري.

هره دروازه، د هغې د خوندي ساتلو له پاره یوه زنځیر (دروازې درونکی) لري، د دروازې د ټک ټک وهلو له پاره زنځیر او یا هم کړی (حلقه) په پام کې نیول شوې، مګر د دروازې د بندولو له پاره د دواړو خواوو نه کلک او قوي زنځیرونه لري.

د دروازو چوکاټونه د بېلا بېلو(مختلفو) لرګیو څخه چې ډیر پیاوړي دي، لکه چارماغ (چهار مغز) جوړې شوی دي، که څه هم ځینې یې د ارچوو لرګیو نه پام کې نیول شوي دي.

همدا راز ځینو لرګیو دروازو په مخ کې فلزي څادر(آهن چادر) اضافه شوی دی، چې د دروازو پلو، پیاوړتیا یې ډېره (زیاته) کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوې دروازې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوې دروازې د ټکولو زنځیر، انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوې دروازې اړم (تمبې) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوی دروازې ایرم (تمبې) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يوه کور لوې دروازې ارم (تمبې) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يوه کور لوی دروازې پلې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوې دروازې ارم (تمبې) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوی دروازې ته څېرمه زینې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

په بي بي مهرو کې د مراد خانۍ په څېر دروازې یوه اړم (تمبه) چې په پورتنۍ برخه کې شتون لري او دروازې ته له بهر څخه د خلاصیدو اجازه نه ورکوي، شتون لری.

د دروازې د خلاصولو له پاره، باید دروازه وټکول شي، ترڅو د کور دننه نه، خلک دروازې ته راشي او هغه خلاصه کړي.

دا اړم (تمبه) په یوه کونج کې د سرتاق (سر طاق) قوي لرګیو سره بنده شوې (تړل شوې) ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور د دوېیم پوړ زینې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور د چت موسطې (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور د چت موسطې (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور د چت موسطي (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه کور د چت موسطې (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه کور د دالان (دهليز) چت موسطې (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه کور سپوږمۍ خوني (ماتاوې خاني ، مهتابي خانه) انځور
چې په دربيم پوړ کې شتون لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

یوه کور سپوږمۍ خوني (ماتاوې خاني ، مهتابي خانه) انځور
چې په درېیم پوړ کې شتون لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

يوه کور سپوږمۍ خوني (ماتاوې خاني ، مهتابي خانه) د ختلو يا لارې انځور
چې په دربيم پوړ کې شتون لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو په سيمه کې د کورونو چتونه ساده دي، خو ځينې زاړه فليټ لرګين (مسطح) کورونه هم ليدل کېدی شي، چې دا لرګيومسطح نه يوازې د اوسيدو په خونو کې، بلکې د خوب خونو او دالانونو کې هم ليدل کيږي.

سپوږمی خونه (مهتاب خانه، ماتوی خانه) هغه کوټه ده چې په وروستي (آخري) پوړ کې شتون (موقعيت) لري، څلور يا درې خواوو ته کړکۍ او د ځانګړو ورځو او ميلمنو له پاره کارول کيږي.

دا سپوږمی خونې (ماتوي خانه) د ودانۍ په دواړو خواوو کې شتون لري چې يوه يې د ښځو له پاره او بله يې د نارينوو له پاره په پام کې نيول شوې او جوړې شوې دي.

هره سپوږمی خونه ځان ته د ختلو جلا لاره او زينه لري مګر د بام په سر کې يوه د بلې سره بام د لارې نه يو ځای کېدای شي.

دې سپوږمی خونو نه د سپوږمی په ديارلسمه، څوارلسمه او تر ټولو نه مهمه د يلدا په شپه کې ګټه اخيستل کيږي.

په دې وخت کې، بامونو باندې ماشومان محلي لوبې لکه: پنجاک (پنجاق)، تشلې، پټ پټونی او داسې نورې لوبې کوې، مګر لويان د ورځې په اوږدو کې د کاغذي پتنګ او کله، کله د کوترو(کفترو) په ساتنې او الوزونې بوخت دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

پایله:

هغه څه چې د اندېښنې وړ خبره ده، د هېواد د نورو برخو او سیمو په څېر(شان) د بي بي مهرو په سیمې کې هم د ودانیو بې نظمي او نویو ودانیو جوړېدو د پراخېدو، ستونزه ده.

د هېواد په بېلا بېلو سیمو کې، په کار ده چې د بي بي مهرو زړو ودانیو ساتنې، پالنې او بیا رغونې له پاره یوه تخنیکي کمېټه او ټیم جوړ شي، چې د مراد خانی په څېر د نویو ودانیو مخه ونیسي.

البته (مراد خانی) د بیا رغونې له پاره زړو توکو لکه لرګیو، ختو او ډبرو څخه په بیارغونې کې، کار اخستل شوی دی.

د ځنګلواوبو، کانالیزاسیون، برېښنا مرکزي سیستمونه جوړ، ټولې کوڅې پخې کړې او بي بي مهرو په یوه زوړ او عصري ښار بدل (تبدیل) کړي.

دا چې بي بي مهرو امارتي (ولسمشری مانۍ) او نړیوال هوایي ډګر ته څېرمه شتون او له هوایي ډګر سړک نه هم ښه لید لري، نو دا ودانۍ به د کورنیو او بهرنیو سیلانیانو له پاره یوه ښه د سیاحت، تفریح مرکز وګرځي او د بیارغونې له پاره به ډېرې پیسې راټولې شي.

د کابل ښار د سیمې، د خلکو د هلو ځلو او د وخت په تېرېدو سره د بي بي مهرو کلیو، کوڅو انځورونو اخیستل، کتابونو، مجلو لیکل، کېنل (چاپول) او خرڅلاو سره، د بي بي مهرو شهرت په هېواد د ننه او د باندې په نړیوالې کچه هم ډېر شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

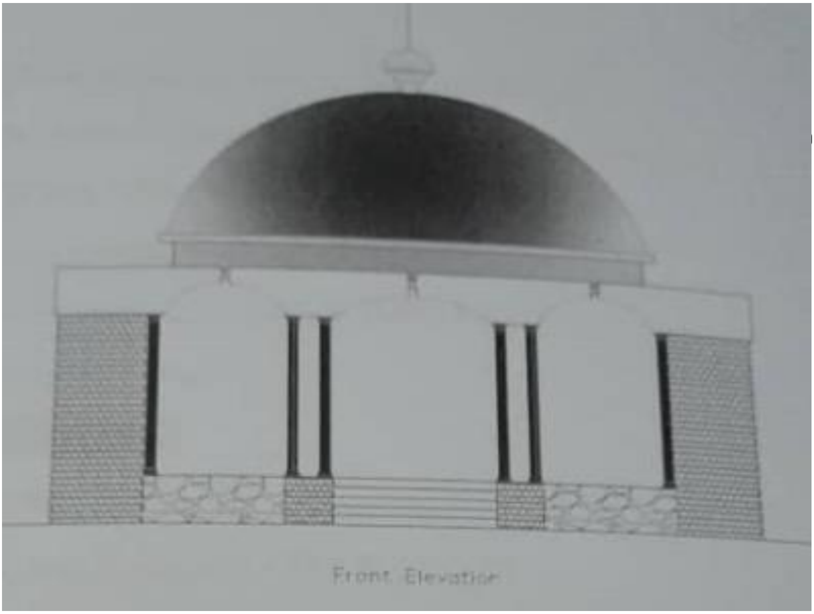

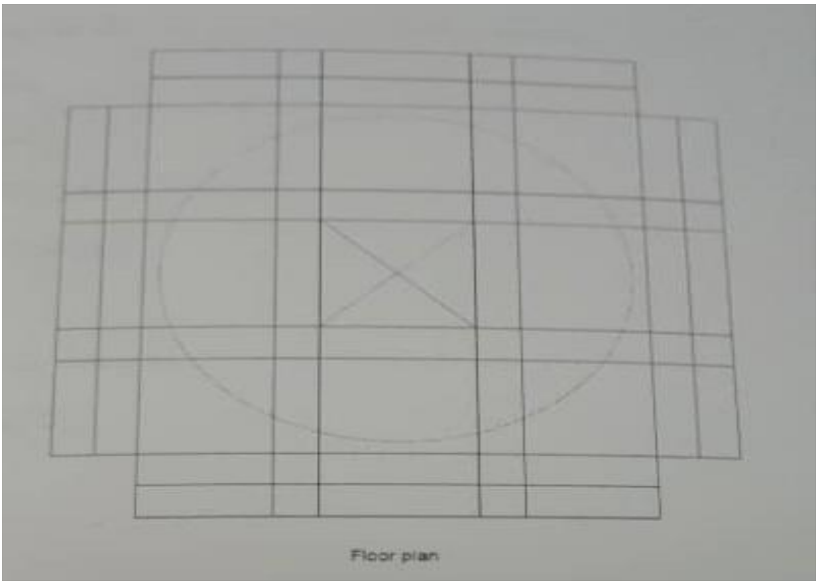

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

۱. معماری افغانستان
۲. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش شفاخانه ها)
۳. راهنمود طلايي (برای اساتید انستیتوت های تخنیکي و ساختمانی افغانستان)
٤. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد اول
٥. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد دوم
٦. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش اداری)
۷. معماری اصیل شهر کابل (مرادخانی)
۸. معماری شهر کابل (بی بی مهرو)
۹. افغانستان در قرن تکنالوژی
۱۰. زونبندی اقلیم و زلزله افغانستان
۱۱. صدقه جاریه / دنیای انجینری
۱۲. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد اول (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۱۳. داستان حقیقی با مقیاس معماری
١٤. فرار از کشور- با تصاویر مستند
١٥. نقش دانشمندان مسلمان در فن معماری و مهندسی
١٦. پخسه در افغانستان
۱۷. بنیا نگذاری اولین مساجد توسط افغانها در آسترلیا
۱۸. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد دوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۱۹. منار جام – الهامی برای قطب منار

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد سوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۲۱. جام یا کلیان (کلان)
۲۲. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد اول
۲۳. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد دوم
۲٤. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد سوم
۲٥. چېر ته چې قانون نه شته (ګډوډي د افغانستان په معمارۍ کې)
۲٦. مډرنه جوما تونه ,, پخوا او نن ،،
۲۷. هله جور کو (نی پخسه – مقاوم زلزله)
۲۸. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مساجد)
۲۹. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مکاتب)
۳۰. هنر و صنعت چوب در مرادخانی
۳۱. هنر و پیشه حکاکي - زرگری در مرادخانی
۳۲. هیچ (چهل داستان واقعی)
۳۳. معماری اصیل شهر کابل
(تشریح مورخ ۱۷ ماه میزان سال ۱۴۰۱ پوهنتون پولی تخنیک کابل)
۳٤. ۴۰- چهل
۳٥. مجنون او ګلچین (پښتو ناول)
۳٦. در جستجو (ناول به زبان دری)
۳۷. تفاوت ها تفاوت می آورد (کتاب تصویری)

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

۳۸. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد اول)
۳۹. برف ها آب میشود
٤٠. رسم و تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد سوم
٤١. آرزو و امید (ناول به زبان دری)
٤٢. بوډا ښکاري (پښتو ناول)
٤٣. د اسلامي معمارۍ پیل
٤٤. نامنوني ژوي (پښتو ناول)
٤٥. حیوانات شوخ (ناول به زبان دری)
٤٦. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد دوم)
٤٧. د شپېلۍ مینه (مه ینه) په کچه ګړۍ کې (پښتو ناول)
٤٨. حشمت خان د کلا معماري
٤٩. د افغان الک او آذري جلۍ مینه (پښتو ناول)
٥٠. د وچو ښوونه او پارکونو معماري
٥١. د یوې ښوونکې مینان په یوه تولګي کې (پښتو ناول)
٥٢. د ژرنده ګړي ماما مینه (پښتو ناول)
٥٣. په اسلامي نظام کې ودانیز پرمختګ
٥٤. شپنه ادې (پښتو ناول)
٥٥. بې زده کړې پوی (پښتو ناول)
٥٦. د میني تاو (پښتو ناول)
٥٧. (BIM) په خپله ژبه - په نړۍ کې تر ټولو نوې او کړندۍ کړنلاره د معمارانو او اېنجینېرانو(انجینرانو) له پاره
٥٨. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد سوم)
٥٩. سیدو او عیدو - د کوشنیوالي خواره ملګري (پښتو ناول)

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

٦٠. د يوې مياشتې **ناوي** (پښتو ناول)
٦١. دڅاڅکو هار (د يوه سړی لنډې کيسې)
٦٢. د کابل ښار اصلي معماري (مراد خانی)
٦٣. کوشنۍ سوداګره (پښتو ناول)
٦٤. د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کار لاندې کتابونو لېست

١. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد چهارم)
٢. سرغندوی (ناب، مشهور) پوډري
٣. لیونی لېوه
٤. سپین کارغه
٥. سور تنور
٦. خړه بیزو
٧. بندي مرغه
٨. توده برستن
٩. بې وخته باران
١٠. د ژوند پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امکان او وخت په صورت کې

۱. پخسه در افغانستان (به زبان انگلیسی)
۲. تاریخ معماری افغانستان
۳. حویلی های آسمان خراش
٤. ارتباط گذ شته، حال و آینده در معماری
٥. استعداد، سرعت و اقتصاد در معماری افغانستان
٦. شیطان چراغ
۷. خاطره ها

(c) ketabton.com: The Digital Library

Architecture of Kabul City

Bi Bi Mahro

Written by: Architect PHD Hashmatullah Atmar

Date: August - September /2025

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library